

VERSLÁB • VERSLÁB • VERSLÁB • VERSLÁB

Kapecz Zsuzsa

Éjszakai város

Alattomos, sötét foltok, a burjánzó bokrok ráborulnak a kerítésekre.

Az utcai lámpák menekülésre sürgetnek, mintha műtőasztalon feküdnék, s tudnám, már hiába.

De hova? Hova innen? Verejték lepi a tarkóm, és a bodzaillatú éjszaka nem ölel körül, nem fecseg régi titkaival. Ellenséges utcákon űz.

Sehol egy alak, sehol egy emberi szó, rádiózümmögés vagy autóduda.

Még a kutyák is lekushadtak, vonító ugatásuk csak emlék.

Nincs út haza.

A ROVATOT SZERKESZTI: KIRSCHNER PÉTER

GASZTRO HEMZŐ

Hemző Károly gaszτροφotói

Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum, 2017. május 14-ig

Hemző Károly gaszτροφotói életművének jelentős részét alkotják, a rá oly nagyon jellemző életszeretetről tanúskodnak. Alkotótársával és élete párjával, *Lajos Marival* új műfajt teremtettek a gasztroirodalom területén, több évtizedes munkásságuk során egyszerre igényes és élvezetes vizuális és olvasási élményt nyújtva az olvasóknak. Ebből

kínálunk egy guszthusos válogatást a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum gaszτροφotó sorozatának keretében. A kiállítás a Budapest Photo Festival része. ●

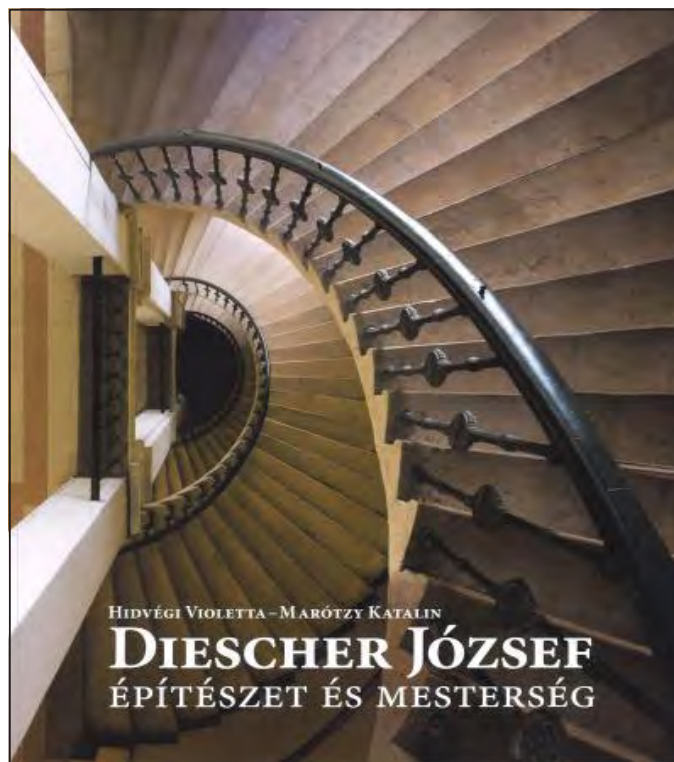
EGY ALAPEMBER

A GRÜNDERZEIT IDEJÉBŐL

Török András

Hatalmasat fejlődött az elmúlt tíz évben a magyar építészettörténet szakirodalma. A csúcok meghódítása után elérkezett az idő a kismesterek, szebben mondva az „alapemberek” feltérképezésére.

A Fővárosi Levéltár 2009-ben indult, építészekkel és építészettel foglalkozó ambiciózus könyvkiadási programjának legújabb termése afféle fordított PPP projekt. Mint azt a főigazgató Beköszöntőjéből megtudjuk, „a tanulmánykötetet Kőrösné Mikis Márta, az építész-építőmester ükunokája kezdeményezte és fáradhatatlanul támogatta.” *Diescher József* távoli leszármazottja írta a 12 tanulmány közül az első kettőt, amely a mester életpályáját foglalta össze, illetve a familiáról szól.

HIDVÉGI VIOLETTA – MARÓTYZ KATALIN
DIESCHER JÓZSEF
ÉPÍTÉSZET ÉS MESTERSÉG

Diescher József (1811–1874) eddig nagy jelentőségű középületek építőmestereként élt a köztudatban. Ő húzta fel – emlékezetesen rövid idő alatt – az ideiglenes Képviselőházat, a Tudományos Akadémia székházát, a pesti Vigadót. Összesen csaknem ötszáz (!) terven található meg az aláírása.

Ez a szemet gyönyörködtető kiadvány, amelyben a térkép- és tervlapok, régi és új fényképek a terjedelem több mint felét foglalják el, a század közepi pályát teljes körűen tárja fel. Alapkutatás, népszerűen előadva, sok száz lábjegyzettel, nagyon bő bibliográfiával.

A kiadvány egy részében egy-egy épületre koncentráló cikkek szerepelnek. Ilyen például a lassan közismertnek számító, egy Rákóczi úti háztömb mélyén megbújó szlovák evangélikus templom (*Krähling János*), vagy a budai hegyekben feltámadását váró, Adonis utcai Repos villa (*Rozsnyai József*).

Diescher némely épülete semmiképpen nem mondható kiemelkedőnek – de tanulmányozásuk segít a kor építkezési kultúrájának megértésében. Ilyen például a Semmelweis utcai Rónay bérház. *Fehérvári Zoltán* alapos szakcikke az épület sorsát máig kíséri, meg tudhatjuk például, hogy 1975-ben az épületet bontásra javasolta egy statikai szakvélemény. Ezt azonban szerencsére opponálta a Budapesti Műemléki Felügyelőség.

Van cikk Dieschernek a rakpartok építésében játszott fontos szerepéről (*Kolundzsija Gábor*).

A mára elpusztult épületeket tagláló cikkek közül kiemelkedik *Csáki Tamás* tanulmánya a szerviták pesti épületegyüttesének új-jáépítéséről, amely Diescher önálló alkotói tevékenységének eddig is legtöbbre becsült darabja volt. Nehezen feledhető az a két lap, amelyen a templomtorony ács munkáival számol el valaki, szövegben és rajzokban.

Fontos és alapos cikk foglalkozik a mai Vörösmarty Gimnázium épületével (*Kovács András*), a sajnos elpusztult Heckenast nyomda-épület történetét pedig *Hidvégi Violetta*, az egyik szerkesztő tárta fel.

A kötetben van két összefoglaló, monografikus igényű írás. *Maróty Katalin* egyben tekinti át Diescher önálló terveit, és arra jut, hogy tervezőként a formaalkotás terén korszerűen gondolkodott. Ismertségének hiányát azzal indokolja, hogy sok épülete elpusztult. A másik írás *Hidvégi Violetta* heroikus munkájának eredménye. A vonatkozó dokumentumok átvizsgálásával feltárta Diescher egész, 1839-től 1873-ig terjedő munkásságát. Neve 461 pesti, 24 budai, 3 óbudai, illetve újlaki épülettel kapcsolatban merül fel. A hatalmas táblázat előtt röviden megemlékezik a pálya sűrűsödési pontjairól, beszél a megbízókról, a kirakatszokránytól, istállótól, fotóműteremtől a négyemeletes bérházig terjedő megbízások sokszínűségéről, és ejt egy könnyecppet kedvenc épülete, a valóban jól sikerült Thurn sarokház után, amely a pesti Óváros lerombolásának esett áldozatul.

Az egész kötet egyik legeredetibb írását *Csengel-Plank Ibo-lya* és *Hidvégi Violetta* közösen jegyzik: *Reflexiók az építészet és fotográfia XIX. századi kapcsolatáról* címen. Diescher József tevékenysége idején tucat számra létesültek az akkor újdonságnak számító műtermek. Ezek közül nem egyet ő tervezett. Különösen *Gévy Béla* cégével volt szoros a kapcsolata, az építésről több ott készült kép is fennmaradt. A szerzők egy füst alatt sok általános érdekességet mondanak el arról, hogy miért volt jó témája az építészet a korai fényképészeknek, és lassanként hogyan és miért oldódott az első emberábrázolások nyársat nyelt póza.

Ennek a sikeres és jómódú építésznek összesen 12 gyermeke született, közülük csak hat élte meg a felnőttkort. Élete végén a Dunaparton épített magának bérpalotát, amelynek első emeletére költözött családjával. Ez a ház ma is jó állapotban van, a sarkán *Somogyi József* Széchenyi szobra látható. Az épületet ma a Commerzbank használja.

Ebben az épületben Diescher azonban egy évet sem lakott. 1874. szeptember 28-án, 63 éves korában váratlanul meghalt.

Ez a tartalmas könyv a szakma részéről méltó módon leróta az utókor háláját. Talán nem a recensens az egyetlen, akiben felmerül egy utcaelnevezés igénye. ●

Hidvégi Violetta – Maróty Katalin: Diescher József (Építészet és mesterség), Budapest Főváros Levéltára, 2016, tervezte Alapfy László, 200 o., Ára 3900,-Ft. Támogatta az NKA, a Diescher család és a Budapesti Építész Kamara.

KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ • KÖNYVJELZŐ

**BEDE BÉLA:
MAGYAR NÉPI
KÉZMŰVESSÉG**

Corvina Kiadó

A Corvina tematikus útikönyv-sorozatának hatodik kötete a népi kézművességről szól. A népi kézműves – ellentétben a korlátlan művészi szabadsággal rendelkező iparművésszel – tiszteletben tartja a hagyományokat. Termékeinek formája és díszítése is alapvetően hagyományörző, bár az újítás sem teljesen idegen tőle. A kiadványt többszáz színes fotó teszi szemléletessé.

Ára: 4990 Ft**A könyvFUGAbooks ajánlata****FAZAKAS ISTVÁN (SZERK.):
ANDRÁSSY ÚT - BUDAPESTI
KULTÚRTÖRTÉNETI SÉTÁK I.**

Fekete Sas Kiadó

Kultúrtörténeti guide ez a kötet, hiszen ma már vagy teljesen új, más épületeket találunk a valahai helyszíneken, vagy egészen más tevékenység folyik a patinás falak között, mint annak idején. Nyilván meg-meglepődünk s elgondolkodunk egy-egy épület kalandos sorsán, ám megismerkedve történetükkel, visszavetítjük rég- és közelmúltunkat, és a séta közben láthatjuk a jelent.

Ára: 3200 Ft

Megvásárolható a Budapesti Építészeti Központ (FUGA) könyvesboltjában (1052 Budapest, Petőfi Sándor utca 5.)

**BECZE SZILVIA:
PÉTER ÉS A FARKAS**

Holnap Kiadó

Szergej Prokofjev orosz zeneszerző zenés meséjét, a Péter és a farkast több mint 80 éve ismerheti a közönség. A bábajos alkotás, amelynek eredeti, orosz nyelvű szövegét is a zeneszerző írta, mind a mai napig óriási népszerűségnek örvend szerte a világon.

Prokofjev saját gyermekkori élményeit is felhasználva írta meg a kedves mesét. A szereplőket a zenekar egyes hangszereivel vagy hangszercsoportjaival jelenítette meg, így a gyerekek a történet segítségével ismerhetik meg a szimfonikus zenekar instrumentumait. A könyvben található CD-n a teljes mű megtalálható a Magyar Rádió és Televízió Szimfonikus zenekarának *Erdélyi Miklós* által dirigált változatában, melyben a mesélő szerepét *Halász Judit* tölti be.

Ára: 2900 Ft